

"טבע בעונה" - שרקרק מצוי/ נטע זמירי

ארץ ישראל, "ארץ זבת חלב ודבש" ידועה במגוון אזורי האקלים בה כגון המדבר, העמקים, מישור החוף, ההר הגבוה ועוד, כל זאת ועוד בזכות מיקומה הגיאוגרפי המיוחד ביחס לעולם. נוסף לזה, ייחודיות זו, מביאה יחד איתה לארץ תופעות טבע נפלאות ומעניינות במיוחד, שאחת מהעיקריות שבניהן היא מגוון הציפורים הנודדות דרכה, החולפות והנמצאות בה.

עונת הקיץ מתקרבת ואיתו סוף האביב, וודאי נתקלתם בציפור מיוחדת ולא רגילה באזורינו שבהר חברון, אם זה בטבע, על ענף בודד, כפרטים רבים או בודדים על חוטי החשמל, בתעופה זוגית, להקה גדולה, בשריקות קולניות או אפילו ובעיקר בקבוצות הוואטצאפ של צלמי הטבע באזור, בתמונות מרהיבות וצבעוניות כל כך, שאכן לא פשוט לתפוס בכזאת קלות.

אז אם שאלתם את עצמכם מי הוא היפוף החששן הזה, זהו השרקרק המצוי !

(מצורפות תמונות שצילמתי, איזור סוסיא)

או בשמו העממי "**Bee-eater**" = "אוכל דבורים", שרקרק כמובן במקור משריקותיו הקולניות הנשמעות כמעין "רריף רריף" גרוני, נשמעות למרחק ומסגירות לעיתים קרובות להקה מתקרבת. ואם תרצו בשמו הערבי והפחות ידוע "וארואר" שאותו העניקו לו ערביי הארץ במקור מקולות שריקתו הנוספות, הנשמעות בכתיבה כך- "שרק-וארר שרק-וארר".

דמיינו לעצמכם רגע אורך מזלג והכפילו אותו לערך ב-1.5, זהו ממוצע אורכו של השרקרק הזכר מקצה מקורו ועד קצה הזנב- 25-30 ס"מ. אורך מוטת כנפיו היא כמעט כאורך גופו, ומקורו כ-3-4 ס"מ! משקלו של השרקרק נע בין 46-65 גרם. הנקבה לרוב קטנה יותר מהזכר, וכך גם הפרט הצעיר.

ואיך אפשר שלא לתאר את צבעיו המרשימים והבולטים של השרקרק המצוי, ייחודי וצבעוני למדי, גרון צהוב בוהק, מקור שחור, כתם כתף לבן צהבהב, בכנפיים כתם כתום מעומעם, הכיפה והגב בגוון אדום חום, פס עין שחור ומעל פס תכלת בהיר בדיוק כמו צבע בטנו הארוכה, לרוב זנבו הארוך בצבעי ירוק משולב עם תכלת ובתעופה ניתן לזהות את בטנו התכלת וכנפיו בהירות עם פס שחור בתחתית. בקיצור, כל צבעי הקשת!

השרקרק הינו עוף קטן השייך למשפחת השרקרקיים מסוג שרקרק, שלו 21 מינים שמתוכם 3 נראו בישראל, שרקרק מצוי, שרקרק ירוק ושרקרק גמדי. רוב מיני השרקרק חיים באזורים חמים, אסיה ואירופה.

השרקרקיים המצויים, לרוב הם רק עוברי אורח כאן וארץ ישראל משמשת להם כארץ מעבר ותחנה לאיסוף מזון ומנוחה, בדרכם הארוכה למחוז דגירתם וממנו בחזרה למשכני החורף שלהם שבאפריקה הדרומית, אך חלק שני של השרקרקיים המצויים נמנה יחד עם ציפורי הקיץ שלנו ואת ימי הקיץ החמים הם יבלו וידגרו בארץ, בעיקר באזורי המרכז והצפון, מקו באר שבע וצפונה. ארץ ישראל היא גם מולדתם של חלק מהשרקרקיים, בה הם יבנו את קניהם ויגדלו את הדור החדש עד ימות הסתיו, בשובם למחוז החורף באפריקה. (בעיקר במאי-אוגוסט) ולכן דווקא בתקופה זו, תחילתו של הקיץ, פתאום השרקרק נראה באזורינו ובכמות רבה כל כך.

תזונה:

השרקרק ניזון מחרקים שונים כגון, נמלים, חגבים, זבובים, שפיריות, חיפושיות פרפרים ועוד, אך מזונו העיקרי והמועדף הוא הדבורים, דבורות הדבש והצרעות שזאת בהחלט כבר ניתן להבין ממקור שמו העממי והפשוט "אוכל הדבורים".

אז כדיי לצפות בלהקת שרקרקים מתוקה ואנגטית אל תשכחו ללכת בעקבות הכוורות, כשתגיעו, אתם בוודאי תתקלו בהם!

את טרפו השרקרק לוכד תוך כדי מעוף אירובטי מרשים: חותר בכנפיו, דואה, מתמרן ומסתובב, לעתים הוא עט על טרפו מעמדת תצפית. את הטרף הקטן, המזון הנוח יותר לעיכול (לדוג, נמלים מעופפות, זבובים) השרקרק תופס ובולע תוך כדי תעופה, אך את הטרף הגדול יותר, בתופעה מרשימה ומיוחדת, השרקרק אוכל רק לאחר שלוקח ל"שולחן האכילה", לאחר תהליך הכשרה, ובצורה חכמה הוא תופס במקורו המוארך והכפוף את הדבורה/צרעה בעלת העוקץ, מניף וחובט אותה על הענף מספר פעמים, עד כאשר כל הארס יצא או לעתים אפילו העוקץ עצמו מתנתק מבטנה, לאחר מכן לוחץ אותה בקצה מקורו המחווד והחזק ורק אז משליך אותה בתנופה לתוך גרונו.

(מצורפת תמונה של שרקרק בוגר עומד על חוט תיל לאחר שצד טרף קטן במקורו)

ואת החלקים הקשים יותר לעיכול, הוא פולט בצורת צנפה, כמו הכנפיים והשלד החיצוני הנוקשה. הדבורים והצרעות אהובים עליו במיוחד, נצפו שרקרקים שאכלו 250 דבורים ביום!

אז לסיום, צאו לטבע ואל תפספסו את הופעתו המיוחדת והמרשימה של השרקרק המצוי שלנו, רגע לפני שיחזור למשכנו החורפי באפריקה. וכשתשמעו לפתע שריקות ציפורים קולניות והמוניות, הרימו את הראש וצפו בחבורת שרקרקים מתוקה ומיוחדת ושירו איתם את השיר מקהלה עליזה, שבו מופיעים רבים מצפורי השיר בקטנות והשרקרק רק נרמז בפזמון שריק שרק.

תמונות נוספות של שרקרקים:

מקהלה עליזה- מילים -לאה נאור, לחן- נורית הירש

על ראש הברוש שבחצר
שמחה והמולה,
שם כל הציפורים בעיר
הקימו מקהלה.

העפרונית הסולנית
ניקתה את הגרון,
שילבה כנף, זקפה מקור
וגם פצחה ברון.

ציף ציף, שריק שרק
בול בול בול בול ביל בל
לה לה לה...
וכל מי ששמע אמר,
אח איזו מקהלה.

פתאום הפסיק את השירה
פשוט אחד זעיר,
אם אין מילים ואין תווים
הוא לא מוכן לשיר.

"אנחנו לא רוצים מילים",
רגזו הבולבולים,
"אנחנו, גם ללא מילים,
נורא מתבלבלים"

ציף ציף, שריק שרק...

הסנוניות כתבו תווים
על חוט ועל גדרות,
תוכי אחד לימד אותן
מילים נהדרות.

אלפי דרורים ועפרונים
פרצו מיד בשיר,
ומקולות הבולבולים
התבלבלה העיר.

ציף ציף, שריק שרק...

"אוי די כבר, די לכם לשיר",
צעק פתאום הברוש,
"לכו לישון, כבר מאוחר
כואב לי כבר הראש"

האופרטה היפה
לא באה עד סופה-
מחר יצפצפו קונצרט
על עץ הצפצפה.

ציף ציף, שריק שרק...

